

Mýty kolem nového zákona o zadávání veřejných zakázek

Nový zákon o veřejných zakázkách (dovolili jsme si jej přejmenovat na zákon o zadávání veřejných zakázek – dále v článku také jen „ZZVZ“ či „zákon“) ještě ani pořádně neopustil Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR), a už vnímám, že se kolem textu objevilo několik mýtů, či dokonce fám. Do konečného znění zákona je ještě daleko, nicméně text už prošel připomínkovým řízením a bude řádně odeslán k projednání vládě. Je z něj jasné, jakou cestou jsme se jako předkladatelé vydali, je zřejmé, že preferujeme především vyváženost: vyváženost mezi potřebou rychle zadat veřejnou zakázku a potřebou dostatečné průhlednosti, vyváženost mezi dostatečným prostorem pro postup v zadávacím řízení a nutným posílením osobní odpovědnosti zadavatele. Jako předkladatelé neseme samozřejmě za výsledek velkou odpovědnost, zároveň jsme toho názoru, že směřování regulace veřejných zakázek jde správným směrem.

Ing. Karla Šlechtová
Ministryně pro místní rozvoj

Pojďme se tedy nyní blíže zaměřit na sedm hlavních mýtů, které kolem nového zákona panují, a uvést je na pravou míru.

1. Nový zákon zachovává výjimku a limity pro VZMR

Nedávno se sdělovacími prostředky mihla zvláštní informace. Údajně se podle nového ZZVZ nebudou zadávat veřejné zakázky do 50 milionů korun. Takové tvrzení samozřejmě není pravdivé. Nový zákon zachovává výjimku a limity pro veřejné zakázky malého rozsahu, na těchto limitech se nic nemě-

ní, takto byly již schváleny vládou ve věcném záměru. Oproti současné úpravě ale dochází ke zvýšení hranice pro možnost postupovat ve zjednodušeném podlimitním řízení právě na 50 milionů korun. To však v žádném případě neznamená, že bude zadavatel postupovat bez soutěže a netransparentně.

U zjednodušeného podlimitního řízení budou zachovány současné uveřejňovací povinnosti zadavatele, tj. povinnost uveřejnit výzvu na profilu, a každý dodavatel se bude moci do řízení přihlásit. Zároveň bude i nadále platit povinnost přijmout všechny nabídky a u všech nabídek provést jejich

hodnocení. Zjednodušené podlimitní řízení tak zůstane jednoznačně transparentním řízením s jasně nastavenými pravidly.

2. Nabídková cena nebude jediným kritériem

Nový zákon významně posiluje roli hodnocení, které směřuje k nalezení skutečné ekonomické výhodnosti. Ostatně ekonomická výhodnost je formálně i jediným základním hodnotícím kritériem. V rámci ekonomické výhodnosti nabízí zákon zadavateli celou řadu možností pro nastavení jednotlivých hodnotících kritérií. Hodno-

cením ekonomické výhodnosti se kromě dalších možností v zákoně rozumí hodnocení: (i) nejvýhodnějšího poměru nabídkové ceny a kvality; (ii) nejvýhodnějšího poměru nákladů životního cyklu a kvality; (iii) nejnížší nabídkové ceny; (iv) nejnížších nákladů životního cyklu.

Zákon tak vymezuje ekonomickou výhodnost obecně a stanovuje základní rámec. Pro hodnocení ekonomické výhodnosti nabídky podle kvality může zadavatel stanovit parametry, které vyjadřují kvalitativní, environmentální nebo sociální hlediska spojená s předmětem veřejné zakázky. Patří sem například technická úroveň, uživatelská přístupnost, sociální, environmentální či inovační aspekty, organizace, kvalifikace nebo zkušenost osob, které se mají přímo podílet na plnění veřejné zakázky v případě, že má kvalita těchto osob na úroveň plnění významný dopad, úroveň servisních služeb včetně technické pomoci, podmínky a doba dodání či dokončení plnění. Dalším významným posunem je i výslovné zdůraznění hodnocení nákladů životního cyklu, tj. nákladů na pořízení, údržbu, provoz nebo likvidaci.

Ani uvedený výčet parametrů není konečný. Zadavateli je tak dán opravdu mimořádně široký katalog možností pro nastavení hodnotících kritérií.

3. Zákon nepotlačuje transparentnost, ale stanovuje mantinely

Nový ZZVZ umožňuje zadavatelům, aby lépe řešili své potřeby a nebyli svázáni obrovským množstvím dílčích pravidel. Je tedy zřejmé, že v něm nelze nalézt naprosto detailní postup pro zadavatele, zákon stanovuje především mantinely.

ly. Je proto ovšem napadán, že zadávací řízení nebudou dostatečně transparentní.

Právě skutečná transparentnost byla jedním z hlavních principů při vzniku zákona. Podle ZZVZ bude muset zadavatel uveřejnit zahájení zadávacího řízení, bude muset na svém profilu, tj. na svých internetových stránkách, uveřejnit zadávací dokumentaci, všechna rozhodnutí týkající se účastníků zadávacího řízení bude muset řádně odůvodnit a tato odůvodnění dotčeným osobám odeslat, dále bude muset sestavit kompletní zprávu o zadávacím řízení a tuto zprávu také uveřejnit, což platí zejména o výsledku zadávacího řízení. Zadavatel bude muset rovněž uveřejnit smlouvu (to se týká osob, které nebudou povinny uveřejnit smlouvu podle zákona o registru smluv) a skutečně uhrazenou cenu. Jen z uvedeného výčtu je zřejmé, že ZZVZ průhlednost podporuje, a v žádném případě nepotlačuje.

4. Zásady pro zadavatele malých zakázek se nemění

Každá nová právní úprava znamená riziko, že její praktické dopady na začátku účinnosti budou vyvolávat komplikace. Takové skutečnosti jsme si jako předkladatelé velmi dobře vědomi. ZZVZ přinese

celou řadu změn, z nichž některé lze považovat za zásadní, ostatně nové evropské zadávací směrnice, z nichž zákon vychází, prostě takové novum zavádějí.

Na druhou stranu není cílem nového zákona nutit zadavatele menších zakázek do studia nových pravidel. Zadavatelé, kteří jsou zvyklí na postupy u zakázek malého rozsahu a podlimitních zakázek, budou muset dodržovat téměř stejná pravidla jako za současného stavu. Jak už bylo naznačeno, limity pro veřejné zakázky malého rozsahu se nemění, zároveň zůstává zachována i nutnost dodržet základní zásady. Ve zjednodušeném podlimitním řízení bude moci zadavatel postupovat stejně, jak je zvyklý postupovat dnes, bude si jen muset některé skutečnosti dopředu vyhradit.

5. Zákon doprovodí metodika s jasnými návody

Velmi často se setkáváme s výtkami, že je ZZVZ příliš obecný a nedává zadavateli konkrétní podrobný návod, jak má v zadávacím řízení postupovat. Konceptně je nový zákon nastaven jako systematický a logický souhrn pravidel pro zadavatele s cílem stanovit pravidla po postup zadavatele, tj. zjednodušeně řečeno regulovat, co zadavatel smí a nesmí.

Od zákona nelze zároveň očekávat, že bude metodickým nástrojem pro konkrétní postupy.

Právě současný zákon trpí tím, že mnoho postupů popisuje bez nějakého důvodu příliš podrobně a jakékoliv pochybení – byť nemá vliv na výsledek řízení – představuje nedodržení zákona a může znamenat citelné korekce. Záměrem je proto nastavení pravidel, a návod pro zadavatele má být řešen prostřednictvím metodiky.

Metodika jako taková nemá samozřejmě právní závaznost, na druhou stranu ji chceme koncipovat tak, že by zadavatel při postupu podle ní neměl udělat chybu. To samozřejmě nevylučuje jiný postup, nicméně metodika jako taková by měla být pro zadavatele dostatečnou zárukou správného postupu. MMR chystá výrazné posílení metodické činnosti právě s ohledem na účinnost nového zákona. Podrobný postup tedy nemá být předmětem regulace, „návod k použití“ zadavatel nalezne v metodice.

6. Zákon je u navyšování vysoutěžené ceny přísnější než evropská úprava

V mnoha debatách, které jsme jako předkladatelé zákona absolvovali, zaznělo, že navrhujeme automatické zvedání výsledné ceny až o 50 %. ZZVZ mění přístup ke změnám závazků plynoucích z uzavřených smluv. Současný zákon umožňuje použít jednací řízení bez uveřejnění pro dodatečné stavební práce a služby za konkrétně stanovených podmínek až do výše 30 % původní hodnoty veřejné zakázky. ZZVZ dodatečné stavební práce, služby a dodávky nově podřazuje pod změny smlouvy.

Nový limit je skutečně navržen ve výši 50 %, zároveň tento fakt v žádném případě neznamená automatické navyšování ceny. Možnost tímto způsobem změnit smlouvu je vázána také na konkrétní podmínky, které jsou jednoznačně vymezeny v zákoně. Pokud nejsou splněny, tato změna přípustná není a zadavatel musí provést nové zadávací řízení. Přestože je v procentním limitu zákon o něco benevolentnější oproti současnému stavu, nová zadávací směrnice dokonce umožňuje limit

50 % na každou změnu smlouvy za určených podmínek a počet změn není vůbec omezen. Návrh zákona je tak výrazně přísnější než celoevropská úprava.

7. Logické a přehledné členění zákona

Návrh nového zákona mění zásadním způsobem systematiku. Cílem je, aby byl text rozčleněn do souvisejících celků, aby text směřoval logicky od obecných částí ke speciálním. Je zřejmé, že při tak složité materii je každá koncepční změna provázena rizikem nepřehlednosti. To byl také jeden z důvodů, proč je ZZVZ členěn do mnohem většího množství paragrafů. Logickou stavbu a přehledné vnitřní členění zákona považujeme právě za výrazné pozitivum nové úpravy. ▲

Pokud jde o rozsah, nelze ho měřit počtem paragrafů. Kdybychom srovnali objem současného zákona a ZZVZ měřítkem počtu slov, je návrh téměř o čtvrtinu méně rozsáhlý. Nové zadávací směrnice jsou naopak výrazně objemnější. Podle těchto parametrů se „odtučňovací kúra“ legislativního textu vydařila.

SHRNUTÍ

- *Vznik ZZVZ je souborem příležitostí a rizik, se kterými se jako předkladatelé musíme vyrovnat.*
- *Vítáme v každém případě debatu, celá příprava nového zákona byla mimořádně otevřená a diskuse velmi široká.*
- *Je zřejmé, že z principu nebudou s novým zákonem spokojeni všichni. Na druhou stranu bychom uvítali, pokud by debata probíhala přímo nad textem a bez vytváření jakýchkoliv nepravdivých mýtů.*
- *Přejme novému zákonu, aby se co nejrychleji vylíhl a zároveň aby přispěl ke kultivaci veřejného investování v ČR.*